

Find vejen frem
VIA University College

VIA University College

Co-teaching

Liv i Skolen
Nr. 2 · Maj 2018 · 20. årgang

Tema:

Co-teaching

Udgiver:

VIA Efter- og videreuddannelse

Hedeager 2

8200 Aarhus N

T: 87551900

Henvendelse:

Beritt Winnie Nielsen

E: bwn@via.dk

T: 87550909

Redaktion:

Morten Stokholm Hansen

Ansvarshavende:

Poul Erik Philipsen

Layout: Inge Lynggaard Hansen

Tryk: Rosendahl's

ISSN: 1398-2613

Ideer og bidrag til artikler, kontakt:

msh@via.dk

Kommentér dette nummer af

Liv i Skolen på Facebook:

www.facebook.com/ViaPaedagogisk

Videreuddannelse

Priser

Årsabonnement	375 kr.
2 abonnementer	575 kr.
3 abonnementer	725 kr.
Enkeltnumre 2015-2016	125 kr.
Enkeltnumre før 2015	95 kr.
En årgang 2006-2014	300 kr.
Studerende:	25 % rabat
Klassesæt (skoler og studerende):	
Ved 15 stk. enkeltnumre 30 % rabat	
Priser er inkl. moms, ekskl. forsendelse	
For køb, kontakt: liviskolen@via.dk	

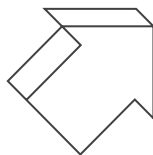
Abonnementsperioden følger kalenderåret

Hent uddrag af artikler fra disse numre på www.liviskolen.dk:

2 / 2018	Co-teaching
1 / 2018	Dynamisk mindset
4 / 2017	Bevægelse og sundhed
3 / 2017	Det 21. århundredes kompetencer

Hent digitale udgaver af artikler fra bl.a. disse numre på www.liviskolen.dk:

2 / 2017	Professionelle læringsfællesskaber
1 / 2017	Angelsaksisk didaktik
4 / 2016	Pædagoger i skolen
3 / 2016	Datainformeret læringsledelse
2 / 2016	Udsathed i skolereformens kontekst
1 / 2016	Læringsvejlederen
4 / 2015	Feedback i naturfagene og matematik
3 / 2015	Canadisk pædagogik i skolen
2 / 2015	Sociale medier i skolen
1 / 2015	Læreruddannelser forsker i praksis
4 / 2014	Målstyret læring i skolen
3 / 2014	Indholds- og sprogintegreret læring.
2 / 2014	Vejledning og ungdomsuddannelse

Velkommen til dette spændende nummer af Liv i Skolen om co-teaching

Er det "det nye sort", "gamle vin på nye flasker" eller en helt særlig og virkningsfuld tilgang til at kvalificere læringsmiljøerne i skolen? Det vil vi forsøge at blive klogere på i dette nummer.

Co-teaching er en særlig form for samarbejde om undervisningen. Det adskiller sig fra andre måder at samarbejde på ved, at både læreren og den som er co-teacher gennemfører undervisningen sammen. Det betyder og kræver, at man er afklaret i den faglige og personlige forskellighed, man kan bidrage med i undervisningsopgaven. Og det kræver, at man arbejder i en tæt og tillidsfuld relation, hvor man i fællesskab planlægger, gennemfører og evaluerer undervisningen.

Det at man skaber og er tilstede sammen åbner muligheder for fleksible måder at organisere undervisningen på, og det åbner for høj grad af videndeling mellem professionelle. Co-teaching som metode er med andre ord en kompetenceudviklingsstrategi, som på den ene side kan kvalificere udviklingen af inkluderende læringsmiljøer for eleverne og på den anden side opkvalificere lærere i deres arbejde hermed.

Læs i dette nummer hvad co-teaching indeholder, hvilke forskningsmæssige belæg der er for at arbejde med det og læs om helt konkrete eksempler på, hvordan det ser ud i praksis når co-teaching anvendes til at kvalificere læringsmiljøerne i den danske folkeskole...

God fornøjelse!

Venlig hilsen
Morten Stokholm Hansen
Redaktør

INDHOLD

6**Co-teaching – welcome to Denmark!**

Co-teaching er et forsøg på at arrangere inkluderende læringsmiljøer, hvor to forskellige professionelle sammen rammesætter læreprocesser for en gruppe af børn og unge. Samtidigt forsøger de aktivt at drage nytte af hinandens forskelligheder med henblik på at skabe variation til gavn for alle elever. Målet med co-teaching er at opnå bedre mulighed for at variere læringsmiljøet, muliggøre hurtigere hjælp og opnå bedre mulighed for at respondere på elevernes behov.

Af Andy Højholdt, lektor

14**Co-teaching – en farbar vej mod inklusion**

Co-teaching skal ses som et muligt svar på, hvordan opgaven med at udvikle inkluderende læringsmiljøer kan løses ved at koble almenpædagogik og specialpædagogik i et tæt og ligeværdigt samarbejde i relation til børn både med og uden særlige behov. Rationalet bag co-teaching er altså at integrere specialpædagogikken i almenpædagogikken gennem et direkte samarbejde om alle elevers læring (Friend 2017). Co-teaching er således en samarbejdsform, som kan understøtte udvikling af den inkluderende skole til gavn for alle elever.

Af Janne Hedegaard Hansen, lektor, ph.d.

24**Co-teachende vejledning – ressourcepersoners kollegiale vejledning inspireret af co-teaching**

Co-teaching kræver organisatorisk og ledelsesmæssig støtte, og inspiration til dette kan hentes i viden fra det vejledningsfaglige område. Ligeledes

er det centralt ikke at erstatte ressourcepersoners kollegiale vejledning med co-teaching, men i stedet at udvide den inklusionsunderstøttende kollegiale vejledning ved at udvikle og overskride den nuværende dialogiske vejledningspraksis til en langt mere handleorienteret samarbejdende vejledningspraksis i og omkring undervisningspraksis.

Af Bente Kjeldbjerg Bro Andersen, lektor

34**Støtte til co-teaching**

Artiklens budskab er, i tråd med den førende danske forskning på co-teaching området, at implementering af co-teaching i praksis er en kompleks proces, der stiller høje krav til de professionelle, der varetager co-teaching og er en proces, der kræver støtte for at give bedst udbytte. Det nye perspektiv denne artikel bibringer er, at implementering af co-teaching med fordel kan støttes af en tydelig struktur og en grundig facilitering.

Af Jonas McAlpine, adjunkt

44**Samvirke - en co-teaching inspireret tilgang til inkluderende læringsfællesskaber**

Denne artikel giver et rids over, hvordan der i Odder Kommune arbejdes med co-teaching som inklusionsmetode og professionsudvikling. I den forbindelse identificeres fem aktuelle vilkår i folkeskolen, som der kan tages højde for gennem et ændret fokus på form og indhold i det direkte samarbejde. Afslutningsvist inviteres til yderligere metodeudvikling gennem begrebet samvirke.

Af Rasmus Brøner, inklusionsvejleder og konsulent

52**Introduktion til Co-learning-begrebet - når co-teaching og professionelle læringsfællesskaber mødes i empower-skabende praksisudvikling**

I co-learning er det dobbelte læringsperspektiv i centrum: De fagprofessionelle udvikler deres refleksions- og praksiskompetencer gennem en særlig systematik i samarbejdet omkring den fælles planlægning, gennemførelse og evaluering af elevernes læreprocesser, og i takt med at praksis ændres og læringsmiljøerne udvikles, kommer eleverne til at lære mere og trives bedre.

Af Karen Schmidt Poulsen, udviklingskonsulent

64**Co-læring med Nest-elementer i almenundervisningen**

Selvom almene klasser i Folkeskolen har andre vilkår end Nest klasserne, er vi optaget af at undersøge, om der er elementer fra Nest, der med fordel kan adapteres i folkeskolen med det større mål at understøtte Folkeskolen i at løfte alle elever. Det første og mere overordnede formål med forløbet er således at komme med et bud på en bæredygtig model for folkeskolen – og alle elever – som kan inspirere og spredes nationalt.

Af Anna Crawford Kromann, psykolog og konsulent og Anita Boelsmand, projektmedarbejder

76**Rollen som co-teacher - fra forskning til brugbar praksis**

Denne artikels formål bliver ikke at diskutere, hvorvidt vi skal lade vores undervisningspraksis informere af uddannelsesforskningen, for det skal vi. Men hvad skal

vi lade den informere af og hvordan? Disse spørgsmål vil artiklen give et bud på, for det er nemlig ikke ligegyldigt, hvordan vi som skole bringer forskningen ind i klasserummet. På Østbirk Skole har læringsvejlederne arbejdet med udgangspunkt i co-teaching som metode, hvilket har været med til at skabe bro mellem udvalgt forskning og lærernes specifikke praksis.
Af Rasmus Godsk, læringsvejleder

84**Co-teaching er inklusion der virker**

På Holmeagerskolen i Greve Kommune har to erfarne co-teachere arbejdet med co-teaching i snart tre år. Først i samarbejde med almenpædagogerne i børnehaveklassen og nu i samarbejde med en almenlærer i co-teachingklassen.

Det har været år, som har været fagligt dybt meningsfulde, ganske enkelt fordi co-teaching virker bedre end alle andre indsatser. Med en almenlærer og en specialpædagogisk uddannet underviser i klassen, oplever de, at børn med autismespektrumforstyrrelser og de andre børn i klassen blomstrer og lærer side om side.
Af Anne Pihl Rasmussen, kommunikationschef

92**Perspektiver fra en co-teachers hverdag**

Forestående artikel tager sit afsæt i de erfaringer, som jeg har fået ved at deltage i projektet samt Videncentret, og jeg har valgt at give et indblik i de praktiske tiltag i undervisningen, der blev til i samarbejdet med lærere og pædagoger i almenområdet, sætte fokus på de udfordringer, som jeg er stødt på som co-teacher og hvilke handlemuligheder og tankesæt, der er til at tackle disse.

Af Laila Søholm Mandrup, lærer

Co-teaching

– welcome to Denmark!

Andy Højholdt er cand.scient.soc., og lektor, Københavns Professionshøjskole.

“Hvis ikke de nye pædagogiske metoder kommer fra New Zealand, så kommer de fra USA. Dét kan man altså godt blive lidt træt af at høre på. Hvorfor bruger du ikke bare et dansk begreb?”

En studerende på læreruddannelsen havde ganske frivilligt deltaget i forbindelse med en prøvelæsning på uddrag af min bog om ‘Co-teaching – samarbejde om undervisning’ (Højholdt 2017).

Jeg var lige hjemkommet fra en studietur til Virginia, USA, hvor jeg blandt andet havde besøgt skoler og set co-teaching med den amerikanske professor og ‘co-teaching-guru’ Marilyn Friend samt mødt mange dygtige amerikanske forskere. Jeg var, mildt sagt, temmelig begejstret for, hvad jeg havde set og læst om co-teaching den seneste tid.

Men som den gode studerende synes at ville markere: “Hvad med lidt kritisk sans?” Sagt på en anden måde kunne vedkommende ligeså godt have spurgt: “Kan det virkelig passe, at co-teaching kan bruges

som en metode, bare fordi den bliver brugt i en nation og i en skolekultur endog meget langt fra det danske. Giver det overhovedet nogen mening at bringe i spil i en dansk kontekst?”

Gode spørgsmål - og svarene trænger sig fortsat på! Men først kort: Hvad er så co-teaching – dette nye fænomen man har kunnet møde i det danske pædagogiske landskab de senere år?

Hvad er co-teaching?

Co-teaching er et forsøg på at arrangere inkluderende læringsmiljøer, hvor to *forskellige* professionelle sammen rammer sætter læreprocesser for en gruppe af børn og unge. Samtidigt forsøger de *aktivt* at drage nytte af hinandens forskelligheder med henblik på at skabe *vari-*

CO-TEACHING – WELCOME TO DENMARK!

Co-teaching kan løfte eleverne på en række områder.

ation til gavn for *alle* elever. Målet med co-teaching er at opnå bedre mulighed for at variere læringsmiljøet, muliggøre hurtigere hjælp og opnå bedre mulighed for at respondere på elevernes behov.

Begrebet *co-teaching* stammer fra det amerikanske skolesystem og er en forkortelse for *collaborative teaching* (frit oversat betyder det *kollaborativ* undervisning). Oftest bruger man co-teaching som en betegnelse for det samarbejde, en lærer (general educator) og en specialuddannet medunderviser (special educator) har, når de samarbejder om at undervise som ligeværdige partnere (Cook og Friend 2017) som en del af den specialpædagogiske bistand.

I Danmark er vi bekendt med sådanne lignende samarbejdsflader i form af to-lærere-ordninger, når to-lærer-ordningen har været en specialpædagogisk uddannet lærer i samarbejde med en linjefagsuddannet lærer i klassen, og hvor målet har været at sikre, at den specialpædagogiske viden kommer i spil i almenundervisningen (se fx Kirketerp 1982). Ligeledes

har mange pædagoger og lærere gennem en årrække stået sammen, særligt i indskolingen, og gjort sig umage med at bruge hinandens styrker i udviklingen af læringsmiljøet.

I den ovenfor præsenterede forståelse af begrebet co-teaching er fokus altså på undervisningssituationer, hvor det er to *forskellige* – men *ligeværdige* – professionelle, som planlægger, gennemfører, evaluerer og udvikler undervisning sammen. Når vi taler om *co-teaching*, taler vi med andre ord om tværprofessionelt samarbejde med et *didaktisk* perspektiv.

Følgende definition af co-teaching kan måske skabe klarhed:

“Co-teaching er en undervisningsform, hvor to forskellige undervisere sammen planlægger, gennemfører og evaluerer undervisning af en heterogen gruppe af elever, hvor de professionelle aktivt søger at drage nytte af hinandens forskelligheder med henblik på at skabe variation i undervisningen og støtte til alle elever” (Højholdt 2017, s. 14)

Videnskæssig belæg

Kigger man på dansk og international forskning vedrørende teamsamarbejde og ressourcepersoner i den almene skole i relation til inklusion og specialundervisning, er det bedste man kan gøre på landets skoler at overveje, hvordan man faktisk griber samarbejdet mellem de pro-

fessionelle på skolen an - og ikke mindst overveje at gribe det an på nye måder. Forskningen peger nemlig generelt på, at co-teaching er dén organiserings- og samarbejdsform, som har størst positiv effekt på elevernes faglige og sociale udvikling i inklusionsøjemed. Især amerikanske studier viser, at co-teaching kan løfte eleverne på en række områder, og at skolens medarbejdere generelt oplever et kompetenceløft som konsekvens af co-teaching-samarbejdet (Hedegaard Hansen, Bro, Højholdt og Morin 2014). En konklusion som også det systematiske review Viden om inklusion har gjort (Dyssegaard, Tiftikçi og Larsen 2013).

Ikke bare danske forskningsoversigter har fundet anledning til at fremhæve de positive historier om co-teaching. I bogen "Hvad virker i inkluderende undervisning" skriver David Mitchell, at:

"Kollaborative tilgange til undervisning af elever med særlige behov er i stigende grad ved at blive indbygget i uddannelses-systemerne rundt omkring i verden. Selv om mange aspekter af samarbejdet er under udforskning, foreligger der tilstrækkelige empirisk evidens til støtte for den bagvedliggende filosofi til, at man kan retfærdiggøre anvendelsen af disse tilgange. Det afrikanske ordsprog "der skal en landsby til at opdrage et barn" er helt sikker på sin plads her." (Mitchell 2015, s. 112).

Udbredelsen i Danmark

Sprogbrugen om samarbejdet i undervisningen og systematikken, hvormed man har gjort det, har særligt taget fart i Danmark de seneste fire år, hvilket kan forklares med, at Undervisningsministeriet fra 2015-17 gjorde det muligt at søge midler til kapacitetopbygning med co-teaching-inspireret metodisk fokus i landets kommuner.

At co-teaching synes at vokse frem i Danmark skal tillige ses i lyset af den statslige ambition om at implementere UVMs inklusionsforståelse, hvor målet med inklusion beskrives som værende, at alle elever – også elever med særlige behov – skal have mulighed for at være en del af folkeskolens sociale og faglige fællesskab" (UVM 2017). Man kan sige, at den foreliggende viden passer ind i de politiske ambitioner om at ekskludere færrest mulige til specialtilbud, og den foreliggende viden om co-teaching fra forskningsreview (jf. ovenfor) har et tilstrækkeligt handlingsanvisende niveau, som gør det muligt at anvende denne strategisk.

Ambitionerne om at kigge konstruktivt på mulighederne for at anvende co-teaching henter desuden sin argumentation fra dele af den praksisnære forskning gennemført i Danmark. Blandt andre har flere konstateret, at hvis udviklingen af inkluderende læringsmiljøer skal lykkes

CO-TEACHING – WELCOME TO DENMARK!

– så er det nødvendigt, at inklusionsmålene søges opnået ved, at faggrupper med viden og erfaring med inklusion støtter almen læreren (Hedegaard-Sørensen og Grumløse 2016). Ligesom opsamling af viden har vist, at samarbejdet om de børn, der nu inkluderes, kan optimeres, så alle parter omkring barnet inddrages aktivt i samarbejdet (Danmarks Evalueringsinstitut, 2013).

At være sammen med andre om at løfte inklusionsopgaven bliver, af de professionelle i inklusionsarbejdet, beskrevet som værende meget værdifuldt og de elever, der har erfaring med dette samarbejde, beskriver det ligeledes positivt (se Pedersen m.fl. 2016).

Ændring af hidtidig praksis

Co-teaching i Danmark ser lige nu ud til at finde sin anvendelse på særligt fire 'områder':

For det første giver viden om co-teaching anledning til at overveje, hvordan vi bruger interne og eksterne ressourcepersoner på skolerne: På inklusionsområdet har den typiske måde at gribe samarbejdet mellem de professionelle været, at man har haft ressourcepersoner, som har kunnet rådgive og vejlede eller kunne indgå i støttende funktioner. PPRs medarbejdere, AKT-vejledere, inklusionspædagoger har haft en væsentlig rolle i den forbindelse. Ikke blot på inklusionsområdet har dette været en meget anvendt praksis. Mate-

matik-og læsevejledere, it-vejledere og mange andre har haft rollen som sparringspartnere for skolens medarbejdere med henblik på at bringe ny viden i spil på skolen.

Den superviserende, sparringsorienterede og rådgivende måde at samarbejde på bliver der fortsat – af gode grunde – udviklet på. Mange skoler har endda opprioriteret dette samarbejde ved at oprette egentlige ressourcecentre, som skal medvirke til at skabe et fælles miljø, der kan støtte lærere og pædagoger i udviklingen af deres praksis med fokus på læring- og trivsel.

I stedet for især at fungere som konsultative tilbud til lærerne og pædagoger bør disse med viden om co-teachings-potentialer eksperimentere med at bruge denne viden. Og mange kommuner er også i gang med disse eksperimenter.

For det andet: Knap halvdelen af landets folkeskoler har i skoleåret 2017/18 valgt at reducere i skoledagens længde. Samtidig øges antallet af timer, hvor to undervisere er sammen i klassen. Skal denne praksis føre til øget kvalitet i skolens praksis, så skal underviserne lære at drage aktivt nytte af hinandens faglige forskelligheder til glæde for børnene. De skal lære at co-teache til glæde for variation, støtte og afveksling for eleverne.

For det tredje: 88 pct. af alle de pædagoger, som arbejder i folkeskolen, står

ugentligt i klassen sammen med en lærer. Co-teaching kan kvalificere dette samarbejde og hæve det fra middelmådigt lærer-assistent niveau til et mere ligeværdigt samarbejde med brug af begge faggrupperes kompetencer.

For det fjerde: Mange skoler arbejder med at etablere professionelle læringsfællesskaber. Co-teaching 'klikker' naturligt ind i disse ambitioner om at udvikle sig sammen og i et åbent kollegialt fællesskab. Det kræver ledelse - tæt på - og med viden om co-teachings muligheder og faldgruber.

Hvad bør man holde øje med?

Et af de forhold, som forskningen dokumenterer udfordringer med hensyn til, er, at co-teaching- processerne ikke nødvendigvis forløber helt enkelt. Det er ikke nødvendigvis så let, som man måske kunne tro, at forene almen praksis med specialviden, og det ser fra forskningen ud til, at det kan være vanskeligt at integrere specialundervisningstiltag i almen praksis. Samarbejdet bliver til en stagnering af rollerne fremfor en kontinuerlig vekselvirkning og samspil, som er målet med co-teaching. Det kan skyldes manglende mulighed for - og tilstrækkelig tid til - at planlægge undervisningen sammen (Harriet 2008).

Aktuelt mangler vi således viden om og redskaber, hvordan co-teaching-partnerne kan lære at modtage og give input på en god måde og agere godt i en hel ny kontekst.

I en dansk skolekontekst, hvor lærerstabets tid til planlægning af undervisningen er begrænset betydeligt, synes det vigtigt at være særligt opmærksomme på denne problematik - og man kunne relevant spørge, om det overhovedet er realistisk at kvalitetssikre og udvikle samarbejder i en skolekultur, hvor almen læreren har så lav en forberedelsesfaktor som i Danmark?

En ting er, at flere og flere elever i komplicerede læringssituationer søges inkluderet i Folkeskolen, og flere og flere samarbejdsflader for læreren tegner sig - også *inde* i klasselokalet. I takt med at skoledagens længde reduceres med stigende brug af to-voksen-ordninger i klasserne til følge, så synes det relevant at undersøge, hvorledes samarbejdet, når to undervisere

Skolens medarbejdere oplever et kompetenceløft som konsekvens af co-teaching-samarbejdet.

CO-TEACHING – WELCOME TO DENMARK!

står sammen i klassen, kan undersøges, evalueres og kvalificeres.

Jeg mener konkret, man bør gå åbent ind og undersøge, *hvordan* de professionelles samarbejde i klasserummet kan løfte indsatsen.

Ikke at man skal glemme betydningen af planlægning og evaluering før og efter undervisningen sammen. Men ud fra en erkendelse af, at samarbejdet rundt om klassen i en dansk skolekontekst *kan* være vanskeligt at rammesætte, og fordi det faktisk er *især*, når man står i klassen – når man er på scenen sammen – at muligheden for bedre sparring, feedback, justering, organisering og planlægning (også) er mulig. Spørgsmålene kunne eksempelvis være:

- Hvilke betydning har to underviseres kommunikation i undervisningen for deres mulighed for at håndtere inklusionsopgaven?

- Hvilke konkrete redskaber og værktøjer er særligt virksomme når to undervisere er sammen om inklusionsarbejdet i klassen?

- Hvilke former for støtte og vejledning er mulig i klassen, som ikke er mulig andre steder?

- Hvilke ændringer af relationerne mellem de professionelle og børnene giver det at være to?

- Hvordan undgår man, at eleverne bliver for afhængige af voksne, og hvordan sikrer vi, at de professionelle ikke kommer til uhensigtsmæssigt at fungere som en 'fælles front' mod eleverne?

Litteratur

Dyssegaard, C.B., Tiftikçi, N. & M.S. Larsen (2013): *Viden om inklusion*. Institut for Uddannelse og Pædagogik, Aarhus Universitet.

Friend, M. & Cook, L. (2017): *Interactions: Collaborations Skills for School Professionals*. Harlow: Pearson.

Hansen, J. H., Bro, B. Højholdt, A. og Morin, A. (2014): *Afdækning af forskning og viden i relation til ressourcepersoner og teamsamarbejde*

Højholdt, A. (2017): *Co-teaching. Samarbejde om undervisning*. Hans Reitzels Forlag.

Mitchell, D. (2008): *What Really Works in Special and Inclusive Education. Using Evidence-based teaching strategies*. London: Routledge.

Scruggs, T.E., Mastropieri, M.A., McDuffie, K.A. (2007): *Co-Teaching in Inclusive Classrooms: A Metasynthesis of Qualitative Research*. *Exceptional Children*, 73.4.

Kirketerp, B. (1982): *Tolærere*. Pædagogisk Psykologisk Forlag.